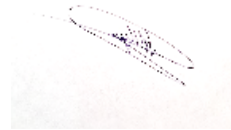

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економіки, підприємництва та торгівлі**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету

/Сержанов В.В./
«20» 06 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОБҐРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ І ОЦІНЮВАННЯ
РИЗИКІВ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 051 «Економіка»

Освітня програма: «Економіка підприємства»

Статус дисципліни: нормативна (обов'язкова),
цикл дисциплін професійної підготовки

Мова навчання: українська

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Економіка підприємства».

Розробники: Червак-Смерічко О.Ю. канд.фіз.-мат наук, доцент

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та торгівлі економічного факультету

Протокол № 13 від «19» 06 2025 року

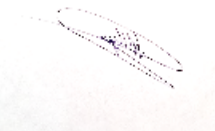
Завідувач кафедри економіки і підприємництва

(к.е.н.доц. молнар О.С.)

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету

Протокол № 11 від «20» 06 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Шуліко А.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків як навчальна дисципліна:

- забезпечує отримання необхідних знань щодо методики та методології прийняття господарських (управлінських) рішень для різних економічних суб'єктів в умовах мінливості і ризиковості середовища їх функціонування;
- формує у майбутніх фахівців уміння раціонально організувати, планувати, управляти діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності в різних умовах функціонування.

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150 год.	4	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання:	7	7
аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 4 год	Лекції:	
	44	6
	Практичні (семінарські):	
	30	6
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усне опитування	Самостійна робота:	
	52	132
	Індивідуальна робота:	
	24	6

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» – навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій економічного обґрунтування й прийняття господарських рішень з урахуванням мінливості зовнішнього середовища.

Метою вивчення навчальної дисципліни є набуття майбутніми фахівцями теоретичних знань і практичних навичок, що дають змогу здійснювати обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків різних економічних агентів (суб'єктів господарювання).

Об'єктом навчальної дисципліни є економічна система та процеси, що відбивають різні аспекти прийняття господарських рішень.

Предметом навчальної дисципліни є господарські рішення та пов'язані з ними ризики на підприємстві.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетенцій.

Загальні компетенції:

ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 14 Здатність до креативного та критичного мислення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 7 Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК 9 Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК 11 Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 12 Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 14 Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовам вивчення навчальної дисципліни **«Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»** є опанування таких навчальних дисциплін (обов'язкових (ОК) та вибіркових (ВК) компонент освітньої програми:

ОК 2.1.4 – Статистика;

ОК 2.1.12 – Економіка підприємства;

- ОК 2.1.11 – Менеджмент;
- ВК 2.2.3 – Економічна статистика;
- ВК 2.2.10 – Стратегічне управління підприємством;
- ОК 2.1.18 – Потенціал і розвиток підприємства;
- ВК 2.2.1.37 – Теорія і практика бізнесу тощо.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Економіка підприємства», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	ПРН 5
Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.	ПРН 6
Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	ПРН 10
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	ПРН 12
Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	ПРН 21
Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.	ПРН 22

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Застосовувати аналітичні методи та методичний інструментарій для обґрунтування господарських рішень стосовно управління діяльністю підприємницьких суб'єктів різних видів та організаційно-правових форм господарювання.	ПРН5

Досліджувати фактори середовища функціонування економічних агентів для запобігання негативних наслідків.	ПРН5
Використовувати професійну аргументацію при донесенні чи пояснюванні необхідності та процедури реалізації господарських і управлінських рішень до керівництва чи безпосередніх виконавців.	ПРН6
Знати та оперувати нормами і положеннями, які урегульовують господарську діяльність.	ПРН6
Аналізувати стан суб'єктів господарювання, його функціональних сфер та розраховувати показники для обґрунтування ефективності реалізації прийнятих господарських рішень .	ПРН10
Об'єктивно оцінювати ризиковість господарських і управлінських рішень та їх вплив на діяльність підприємства.	ПРН10
Використовувати отримані знання та набуті навички для виявлення та вирішення проблем функціонування економічних агентів.	ПРН12
При розробці рішень розраховувати необхідні критерії та змістовно їх інтерпретувати.	ПРН12
Вміти на основі абстрактного мислення, аналізу, синтезу та міждисциплінарних зв'язків виявляти ключові характеристики економічних суб'єктів та визначати тенденції розвитку.	ПРН21
Вміти пристосовуватися до практичної діяльності в умовах невизначеності, мінливості середовища чи ризику.	ПРН22

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: екзамен; тестування; опитування; презентація результатів дослідницької роботи проблемних аспектів; розрахунково-аналітичні роботи.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання розрахунково-аналітичних робіт, презентація результатів дослідницької роботи, проведення колоквиумів.

Форма модульного контролю: у формі письмової контрольної роботи та/або письмового тестування та/або тестування на платформі Moodle.

Форма підсумкового семестрового контролю: у формі екзамену з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
8	8	8	8	8	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модуль на контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	50	100
7	8	10	8	10	7		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	8	40	8	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	Під час практичних занять	-	Під час практичних занять
Презентація	1	10	1	10
Реферат	-	-	-	-
Есе	-	-	-	-
Модульна контрольна робота в т.ч.: тестування (теоретична частина);	1	50 35	1	50 30

розрахункова частина		15		20
Разом	-	100	-	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

На оцінювання модульних контрольних робіт в усній, письмовій або письмово-усній формі, викладачем в аудиторії, відводиться по 50 балів за кожен модуль, тобто в сумі 100 балів за два модульні контролі.

Модульні контрольні роботи включають по два види завдань: тестові завдання для оцінки рівня засвоєності теоретичного матеріалу та розрахункові задачі для оцінки прикладних та аналітичних вмінь.

Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Критерії оцінювання курсової роботи (проекту)

Основна мета написання і захисту курсової роботи – виявлення рівня узагальнення і закріплення знань студентів з даної дисципліни та здатність застосовувати їх при вирішенні конкретних фахових завдань. Захист курсової роботи відбувається після її виконання за умови повного додержання вимог до її оформлення та змісту.

Захист курсової роботи проводиться за графіком навчального процесу і приймається комісією кафедри.

Оцінка курсової роботи виставляється під час співбесіди комісії та студента. Процедура захисту є відкритою. Регламент захисту включає коротку доповідь студента та серію з 3-5 питань викладачів, які стосуються практичної сторони виконання роботи. На захист курсової роботи відводиться 10-15 хвилин. Оцінка доводиться студенту одразу після захисту і проставляється в рецензії на курсову роботу.

Курсова робота оцінюється за такими критеріями:

- 1) логічність та послідовність викладення матеріалу;
- 2) повнота розкриття теми (проблемної ситуації чи науково-практичного завдання);
- 3) обґрунтованість висновків;
- 4) використання статистичної інформації та додаткових літературних джерел;
- 5) наявність конкретних пропозицій,
- 6) якість оформлення.

Результат захисту курсової роботи оцінюється за кредитно-модульною системою та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29.03.2012 р. № 384. При визначенні оцінки роботи береться до уваги рівень підготовки студента, обсяг та якість одержаних результатів, змістовність доповіді та відповідей на запитання членів комісії, якість оформлення роботи, а також відгук керівника.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену та за навчальним матеріалом, визначеним робочою програмою дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» в повному обсязі за навчальний рік.

До підсумкового контролю з навчальної дисципліни викладач (кафедра) не допускає студента, який не виконав усіх обов'язкових робіт, передбачених робочою навчальною програмою.

Екзамен проводиться у формі усного опитування, час підготовки до відповіді – 30-40 хв. Оголошення результатів відбувається відразу.

Екзамен з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» не є обов'язковим для студента, який склав усі модульні контролю передбачені навчальною програмою та за їх результатами атестований оцінками «задовільно», «добре», «відмінно».

При порушенні студентом дисципліни під час проведення екзамену (списування, підказка, підміна завдання тощо) викладач усуває його від складання екзамену, виставляє йому нуль балів і державну семестрову оцінку «незадовільно».

Студент, який на екзамені одержав незадовільну оцінку і не підлягає умовам відрахування з університету, або не складав його з якихось причин, складає екзамен перед комісією. Комісія створюється завідувачем кафедри. Вона оцінює знання студента по 100-бальній системі та переводить її у державну семестрову оцінку. Екзаменаційна оцінка, виставлена комісією, є остаточною.

Шкала оцінювання підсумкових балів за підсумками модульних контрольних робіт

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою, для:	
		екзамену, курсового проекту (роботи), практики	заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Згідно положення, знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

* оцінку **«відмінно» (90-100 балів, А)** заслуговує студент, який:

- ✓ всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- ✓ вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- ✓ засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- ✓ засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни «Економіка праці й соціально-трудова відносини» та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- ✓ вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- ✓ самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

* оцінку **«добре» (82-89 балів, В)** – заслуговує студент, який:

- ✓ повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- ✓ має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- ✓ під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

* оцінку **«добре» (74-81 бал, С)** заслуговує студент, який:

- ✓ в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- ✓ вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- ✓ опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

* оцінку **«задовільно» (64-73 бали, D)** – заслуговує студент, який:

- ✓ знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- ✓ виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ✓ ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

✓ допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

* оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслугове студент, який:

✓ володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

* оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

✓ виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

* оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

✓ володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

✓ допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

✓ не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень

1. Господарські рішення та їх види.
2. Вимоги до господарських рішень та умови їх досягнення.
3. Способи формалізації та реалізації господарських рішень.
4. Якість господарських рішень.
5. Ефективність господарських рішень.
6. Умови та перешкоди прийняття ефективного рішення.
7. Оцінка ефективності господарського рішення.

Тема 2. Технологія прийняття господарських рішень

1. Сутність та елементи процесу прийняття господарських рішень.
2. Етапи прийняття рішень.
3. Стилі та шляхи прийняття рішень.
4. Основні моделі (структурні схеми) та засоби прийняття рішень.
5. Характер та умови прийняття господарських рішень.
6. Основні моделі прийняття рішень в теорії управління.

Тема 3. Методологічні основи підготовки господарських рішень

1. Сутність методів розробки господарських рішень та їх види.
2. Сутність методу експертних оцінок, його різновиди.
3. Класифікація видів експертних оцінок господарських рішень.

4. Евристичне програмування: сутність та основні види.
5. Ділові ігри, етапи їх проведення.
6. Метод сценаріїв: сутність, особливості розробки.
7. Сутність методу «дерево рішень», основні етапи розробки.

Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності

1. Сутність обґрунтування господарських рішень.
2. Критерії оцінювання господарських рішень.
3. Підходи до обґрунтування та вибору рішень.

Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень

1. Особливості прогнозування господарських рішень.
2. Сутність та принципи аналізу господарських рішень, основні методи.
3. Математичні методи аналізу господарських рішень.
4. Інструментарій методів аналізу.

Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності

1. Сутність та основні причини невизначеності.
2. Видова класифікація невизначеності.
3. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності.
4. Теорія корисності та її застосування в процесах прийняття рішень.

Змістовий модуль 2

Тема 7. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень

1. Підходи до визначення сутності категорії «ризик».
2. Основні риси ризиків.
3. Сутність підприємницьких ризиків та характеристика факторів, які на них впливають.
4. Основні функції підприємницьких ризиків.
5. Класифікація підприємницьких ризиків.

Тема 8. Прийняття господарських рішень за умов ризику та у конфліктних ситуаціях

1. Критерії прийняття рішень за умов ризику.
2. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях.

Тема 9. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику

1. Проектний ризик та прийняття господарських рішень.
2. Обґрунтування ставки дисконту. Опціональний критерій прийняття рішень.
3. Прийняття фінансових рішень за умов ризику.

Тема 10. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків

1. Сутність якісного аналізу ризиків підприємницької діяльності та аналіз основних зон ризику.
2. Класифікація видів господарських ризиків, характеристика причин їх виникнення.

Тема 11. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків

1. Сутність кількісного аналізу ризиків господарювання.
2. Система показників абсолютного та відносного вимірювання ризику.
3. Методи кількісного оцінювання підприємницьких ризиків.
4. Характеристика переваг та недоліків методів кількісного оцінювання підприємницьких ризиків.
5. Методи кількісного оцінювання ризиків інвестиційних проектів.
6. Переваги та недоліки методів кількісного оцінювання інвестиційних ризиків.
7. Методи оцінки ризикованості інвестиційних проектів.
8. Показники аналізу варіабельності прибутку.

Тема 12. Основи ризик-менеджменту на підприємстві

1. Сутність ризик-менеджменту, його функції та організація на підприємстві.
2. Особливості управління ризиками господарської діяльності.
3. Напрями і методи регулювання ступеня ризику.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Форма навчання: денна						Форма навчання: заочна					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.	8	2	2	-	-	4	11	-	-	-	-	11
Тема 2 . Технологія прийняття господарських рішень.	10	4	2	-	-	4	11	-	-	-	-	11
Тема 3. Методологічні основи підготовки господарських рішень.	10	4	2	-	-	4	13	1	1	-	-	11
Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.	10	4	2	-	-	4	13	1	1	-	-	11
Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень.	11	4	3	-	-	4	11			-	-	11
Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності	10	4	2	-	-	4	13	1	1	-	-	11
Модульна контрольна робота № 1	4	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль	63	22	15	-	-	26	72	3	3	-	-	66
Змістовий модуль 2												
Тема 7. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень.	6	2	2	-	-	2	11	1	1	-	-	11
Тема 8. Прийняття господарських рішень за умов ризику та у конфліктних ситуаціях.	10	4	2	-	-	4	13			-	-	11
Тема 9. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику.	10	4	2	-	-	4	13	1	1	-	-	11
Тема 10. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків.	10	4	2	-	-	4	11			-	-	11
Тема 11 Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.	10	4	2	-	-	4	13	1	1	-	-	11
Тема 12. Основи ризик-менеджменту на підприємстві.	11	4	3	-	-	4	11			-	-	11
Модульна контрольна робота № 2	6	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль	63	22	15	-	-	26	72	3	3	-	-	66
Індивідуальна робота (курсний проєкт)	24	-	-	-	24	-	6	-	-	-	6	-
Всього	150	44	30	-	24	52	150	6	6	-	6	132

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.	2	-
2	Тема 2 . Технологія прийняття господарських рішень.	2	-
3	Тема 3. Методологічні основи підготовки господарських рішень.	2	1
4	Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.	2	1
5	Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень.	3	
6	Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності	2	1
7	Тема 7. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень.	2	1
8	Тема 8. Прийняття господарських рішень за умов ризику та у конфліктних ситуаціях.	2	
9	Тема 9. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику.	2	1
10	Тема 10. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків.	2	1
11	Тема 11 Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.	2	
12	Тема 12. Основи ризик-менеджменту на підприємстві.	3	
13	Модульна контрольна робота.	4	-
	РАЗОМ	30	6

6.4. Самостійна робота

№з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.	4	11
2	Тема 2 . Технологія прийняття господарських рішень.	4	11
3	Тема 3. Методологічні основи підготовки господарських рішень.	4	11
4	Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.	4	11
5	Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень.	4	11
6	Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності	4	11
7	Тема 7. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень.	4	11
8	Тема 8. Прийняття господарських рішень за умов ризику та у конфліктних ситуаціях.	4	11
9	Тема 9. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику.	4	11
10	Тема 10. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків.	4	11
11	Тема 11 Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.	4	11
12	Тема 12. Основи ризик-менеджменту на підприємстві.	4	11
13	Підготовка до модульних контрольних робіт	4	-
	РАЗОМ	52	132

6.5. Індивідуальна робота

Навчальним планом передбачено виконання курсової роботи з предмету (індивідуального теоретично-розрахункового завдання). Виконання курсової роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни та застосування їх у конкретних ситуаціях; розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами та звітністю підприємства.

Мета виконання курсової роботи – закріплення і поглиблення теоретичних знань, здобутих при вивченні курсу, освоєння методів виконання широкого кола фінансових розрахунків і аналітичного обґрунтування одержаних результатів, формування вміння застосовувати їх у практичному вирішенні питань фінансово-економічного обґрунтування бізнесових проектів підприємства. Виконання курсового проекту має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни " Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків.

Тему курсового проекту студент обирає самостійно, враховуючи власні наукові інтереси, актуальність проблеми, можливість збору фактичного та статистичного матеріалу, наявність спеціальної наукової літератури по проблемі. За бажанням студента та зі згоди керівника студент може запропонувати власну тему курсового проекту. Дослідження теми курсового проекту повинно здійснюватися відповідно до плану, попередньо погодженого з керівником.

Орієнтовна тематика курсових робіт з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»:

1. Роль господарських рішень в забезпеченні ефективності функціонування суб'єктів підприємницької діяльності в сучасних умовах.
2. Особливості управління діяльністю підприємства на сучасному етапі ринкових відносин.
3. Стратегічні та тактичні господарські рішення та їх вплив на діяльність підприємства.
4. Тактичні та оперативні господарські рішення та їх вплив на діяльність підприємства.
5. Аналіз та оцінка ефективності господарських рішень, прийнятих на підприємстві.
6. Аналіз та дослідження процесу прийняття рішень господарської діяльності.
7. Умови прийняття ефективних господарських рішень на підприємствах.
8. Психологічні аспекти прийняття господарських рішень та методи їх регулювання.
9. Методологічні основи підготовки господарських рішень.
10. Розробка, прийняття та моделювання господарських рішень на підприємстві.
11. Сучасні тенденції використання інформаційних технологій у процесі розробки та обґрунтування господарських рішень.
12. Економічне обґрунтування господарських рішень та система використовуваних критеріїв.

13. Критеріїв обґрунтування ефективності господарських рішень для виробничих підприємств.
14. Обґрунтування господарських рішень про виробництво нової продукції.
15. Особливості прийняття господарських рішень за умов ризику.
16. Особливості прийняття господарських рішень у конфліктних ситуаціях.
17. Особливості розробки та обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності.
18. Врахування інфляційного фактору при обґрунтуванні поточних та інвестиційних рішень.
19. Особливості обґрунтування поточних та інвестиційних рішень для малого бізнесу.
20. Врахування ризиків при обґрунтуванні інвестиційних рішень.
21. Особливості прийняття рішень в ситуації високого ризику банкрутства.
22. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів.
23. Економічні ризики та їх врахування при обґрунтування комерційних і фінансових рішень.
24. Підприємницькі ризики та аналіз їх впливу на діяльність підприємства.
25. Виявлення та аналіз факторів, які впливають на підприємницькі ризики.
26. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику.
27. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.
28. Комплексний підхід до оцінювання підприємницьких ризиків суб'єктів господарювання.
29. Інформаційне забезпечення та його роль в об'єктивізації оцінювання економічних ризиків.
30. Вплив господарських ризиків на результати діяльності підприємства.
31. Аналіз галузевих ризиків (на прикладі підприємства конкретної галузі).
32. Виробничі ризики та їх вплив на підвищення конкурентоспроможності підприємства.
33. Економічні ризики як фактор забезпечення ефективності діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання.
34. Політичні ризики як фактор забезпечення ефективності діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання.
35. Зовнішньо-економічні ризики діяльності підприємства.
36. Вплив фінансових ризиків на діяльність підприємства та напрями їх регулювання.
37. Регіональні ризики та регулювання їх впливу на діяльність підприємства.
38. Формування системи управління ризиками підприємницької діяльності.
39. Ризик-менеджмент на сучасних підприємствах.
40. Обґрунтування напрямків зниження ступеня підприємницьких ризиків на підприємстві.
41. Роль ризик-менеджменту в забезпеченні ефективності підприємницької діяльності.
42. Проблеми і перспективи впровадження ризик-менеджменту на вітчизняних підприємствах.
43. Основні напрями зниження ступеня ризиків підприємницької діяльності.

44. Підвищення фінансової стійкості підприємства як засіб мінімізації господарських ризиків.
45. Сучасні напрямки та методи оптимізації ступеня ризиків господарської діяльності, оцінювання їхньої ефективності.
46. Аналіз фінансової ліквідності підприємства як засобу забезпечення економічної ефективності діяльності підприємства.
47. Обґрунтування рішень, що забезпечують економічну безпеку підприємства та антикризових заходів.
48. Обґрунтування необхідності вдосконалення системи стратегічного менеджменту на підприємстві.
49. Обґрунтування господарських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.
50. Розробка та реалізація базових стратегій розвитку промислових підприємств.
51. Правове забезпечення процесу прийняття господарських рішень на підприємстві.
52. Адміністративне та правове забезпечення діяльності ризик-менеджера на підприємстві.
53. Особливості прийняття та обґрунтування управлінських рішень на підприємстві.
54. Аналіз інвестиційного проекту та ефективності його реалізації.
55. Аналіз та оцінка інвестиційної привабливості підприємства.
56. Антикризове управління підприємством у умовах ринку.
57. Антикризове фінансове управління підприємством.
58. Вибір та обґрунтування напрямку інвестування в розвиток виробничої бази підприємства.
59. Прогнозування банкрутства підприємства та особливості прийняття рішень в умовах банкрутства.
60. Проблеми діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства в умовах євроінтеграції.
61. Обґрунтування господарських рішень щодо планування виробничих програми підприємства.
62. Антикризова діяльність підприємства в сучасних умовах господарювання.
63. Обґрунтування господарських рішень щодо підвищення ефективності використання персоналу підприємства.
64. Обґрунтування господарських рішень щодо планування чисельності персоналу підприємства.
65. Обґрунтування господарських рішень щодо планування фонду оплати праці працівників підприємства.
66. Основні напрямки підвищення рентабельності діяльності підприємства.
67. Обґрунтування господарських рішень щодо розширення асортименту продукції на підприємстві.
68. Обґрунтування цінової політики підприємства.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання та технічні засоби, використання яких передбачає навчальна дисципліна «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»:

- комплект мультимедійного обладнання;
- навчальна платформа Moodle (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua>);
- навчальна платформа Classroom (<https://classroom.google.com>).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Балджи М.Д., Карпов В.А., Ковальов А.І., Костусев О.О., Котова І.М., Сментина Н.В. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – 670 с.
2. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія / В. Вітлінський, Г. О. Великоіваненко. - К.: КНЕУ, 2009. - 480 с.
3. Клименко С. М., Дуброва О. С. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 252 с.
4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. / Донець Л. І., Шепеленко О. В., Баранцева С. М., Сергеева О. В., Веремейчик О. Ф. За заг. ред. Донець Л. І. Київ : ЦУЛ, 2012. 472 с.
5. Полінкевич О. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посіб / О. М. Полінкевич, І. Г. Волинець. – Луцьк : ВежаДрук, 2018. – 336 с.

Допоміжна література

1. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики: монографія. Київ : Вид-во УАДУ, 2000. 28 с.
2. Бланк И. А. Управление финансовыми рисками: Монография. Киев : Ника-центр, 2005. 600с.
3. Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: навч. посіб. / В. А. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2009. – 420 с.
4. Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисциплін. Київ : КНЕУ, 2000. 292 с.

5. Гавва В.М. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: підруч./ В.М. Гавва, Т.П. Раздимаха. - Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2008. - 272с.
6. Гранатуров В.М. Ризики підприємницької діяльності: проблеми аналізу / В. М. Гранатуров, О. Б. Шевчук. – К.: Зв’язок, 2009. – 152 с.
7. Дерлоу Д. Ключові управлінські рішення: Технологія прийняття рішень: Пер з англ. / Д. Дерлоу. – К.: Всеуито, Наук. думка, 2001. – 242 с. 617
8. Десять шагов навстречу инвестору / А.И. Ковалев. – Одесса: Экология, 2008. – 76 с.
9. Економічне обґрунтування господарських рішень: навч. посіб. / В.М. Гавва. - Х.: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2001. - 157с.
10. Економічний аналіз: навч. посіб / М.Г. Чумаченко. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.
11. Економічний ризик: ігрові моделі: навч. посіб. / В. В. Вітлінський, П. І. Верченко та ін. – К.: КНЕУ, 2010. – 446 с.
12. Ілляшенко С. М. Економічний ризик: навч. посіб. 2-ге вид., доп. перероб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 220 с.
13. Кігель В. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці: Монографія. – К.: ЦУЛ, 2009. – 202 с.
14. Кічор В. П. Економіко-статистичне моделювання: навчальний посібник / В. П. Кічор, Р. В. Фещур, А. І. Якимів, С. Б. Копитко. – Львів: Растр-7, 2017. – 350 с.
15. Колпаков В.М. Теория и практика принятия управленческих решений: Учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: МАУП, 2004. – 504 с.
16. Кривов’язюк І. В. Функціонування та розвиток підприємств в умовах кризи: системно-аналітичний підхід : монографія / Кривов’язюк І.В. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2012. – 392 с.
17. Кривов’язюк І.В., Голуб В.Я. Обґрунтування господарських рішень на основі результатів комплексного діагностичного аналізу діяльності провідних світових машинобудівних корпорацій. Ефективна економіка. 2017. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5799>.
18. Кузьмін О. Є., Вербицька Г. Л., Мельник О. Г. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2008. 212 с.
19. Лук’янова В.В., Головач Т.В. Економічний ризик: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 464 с.
20. Лук’янова В.В., Головач Т.В. Економічний ризик: навч. посіб. / В.В.Лук’янова, Т.В. Головач. – К.: Академвидав, 2007. – 464 с.

21. Матвійчук О., Мороз О. Оптимальне управління економічними системами в умовах невизначеності та ризику : монографія. Вінниця : Універсум, 2003. 177 с.
22. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб. / Т. С. Клебанова, О. В. Мілов, С.В. Мілевський, С. О. Степурина, Г. С. Ястребова. Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. 264 с.
23. Останкова Л. А., Шевченко Н. Ю. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками : навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2011. 256 с.
24. Петруня Ю. Є. Прийняття управлінських рішень: Навчальний посібник / за ред. Ю. Є. Петруні. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
25. Попов, О.С. Економічне управління підприємством : навч. посіб. / О. С. Попов, О. М. Скачков. - Харків. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2018. - 124 с.
26. Посилкіна О. В., Деренська Я. М. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. Харків : НФаУ, 2018. 197 с.
27. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.] ; за ред. Ю. Є. Петруні. – [3-тє вид., переробл. ідоп.]. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. – 209 с.
28. Сараєва І. М. Системне моделювання процесу ідентифікації підприємницьких ризиків: монографія. Одеса : Фенікс, 2007. 188 с.
29. Семенова К. Д. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. Одеса : ОНЕУ, ротاپринт, 2013. 194 с.
30. Теорія прийняття рішень: підручник / За заг. ред. М. П. Бутка. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 360 с.
31. Телетов О. С. Маркетингові дослідження: навч. посіб. Київ : Знання України, 2010. 299 с.
32. Устенко О. Л. Предпринимательские риски: основы теории, методология оценки и управление / О. Л. Устенко. – К.: ЦНЛ, 2011. – 146 с.
33. Федулова Л. І. Менеджмент організацій: Підручник / Л. І. Федулова. – К. : Либідь, 2004. – 448 с.
34. Хіт Р. Кризовий менеджмент для керівників: Пер. с англ. / Р. Хіт. – К.: Всеуито; Наук. думка, 2002. – 566 с.
35. Чорноморченко Н. В., Іванова І. С., Приймак Н. С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб. Львів : Манолія-2006, 2012. 256 с.
36. Шегда А.В. Менеджмент: Навчальний посібник / А. В. Шегда. – К. : «Знання», 2002. – 584 с.
37. Шегда А.В., Голованенко М.В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління / А.В. Шегда. – К.: Знання, 2008. – 271 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Господарський кодекс України. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> АБО <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks/>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Консолідована фінансова звітність" Наказ Міністерства фінансів України 27.06.2013 № 628 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text>.
6. Цивільний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище

ініціал

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)

